

Sygn. akt III AUa 1013/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda SA Bogdan Świerk (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. w Lublinie

sprawy A. K.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek apelacji pozwanego Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 19 września 2012 r. sygn. akt VII U 1901/12

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala odwołanie.

III AUa 1013/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2012 r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych działający jako Likwidator Funduszu Alimentacyjnego odmówił A. K. umorzenia jego zobowiązań z tytułu świadczeń wypłaconych przez fundusz w kwocie 32 176,93 zł w okresie od maja 2000 r. do kwietnia 2004 r. i w kwocie 14 893,56 zł wypłaconych w okresie od maja 2000 r. do sierpnia 2003 r. na rzecz osób uprawnionych do alimentów od A. K..

W odwołaniu od tej decyzji kwestionując jej prawidłowość A. K. podniósł, że ze względu na stan zdrowia nie może podjąć zatrudnienia. Odwołujący się zaznaczył, że nie uchyła się od ciężącego na nim obowiązku spłaty zadłużenia ale wniósł o rozłożenia spłaty zobowiązania na miesięczne raty w wysokości uwzględniającej jego obecną sytuację materialną. Podniósł, że otrzymuje rentę rolniczą i gdy przestanie być właścicielem nieruchomości rolnych to utraci prawo do tej renty.

Po rozpoznaniu tego odwołania Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 19 września 2012 r. zmienił wskazaną wyżej decyzję w ten sposób, że umorzył A. K. należność z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego wraz z opłatą 5% na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w kwocie 32 176,93 zł za okres od maja 2000 r. do kwietnia 2004 r. i oddalił odwołanie w pozostałej części. Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na poniższych ustaleniach faktycznych oraz ich ocenie prawnej: A. K. ma troje dzieci: K., L. i J. na które wyrokami zaocznymi zostały od niego zasądzone alimenty. Wnioskodawca nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego i dlatego na rzecz jego dzieci zostały przyznane świadczenia z funduszu alimentacyjnego w wysokości odpowiadającej zasądzonym alimentom. Świadczenia z funduszu były wypłacane: na rzecz K. K. od maja 2000 r. do sierpnia 2003 r. a na rzecz L. i J. K. od maja 2000 r. do kwietnia 2004 r. W dniu 6 grudnia 2011 r. A. K. wystąpił do pozwanego z dwoma wnioskami o umorzenie swojego zadłużenia wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Wskazał w nich, że jest przewlekłe chory i nie może podjąć zatrudnienia. Decyzją z dnia 12 stycznia 2012 r. pozwany odmówił umorzenia należności z tytułu świadczeń, wypłaconych jego dzieciom

A. K. jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 4,40 ha i od dnia 1 lipca 1996 ma ustalone prawo do stałej renty rolniczej. Pobiera to świadczenie w wysokości części składkowej. Wnioskodawca zamieszkuje z żoną i rodzinami córek J. K.. Nie posiada żadnych oszczędności i nie ma nikogo na utrzymaniu. Na datę wydania kontrolowanej w tej sprawie decyzji jego łączne zadłużenie wynosiło 47 070,49 zł. Jego żona jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 10,11 ha.

Odwołanie A. K. Sąd Okręgowy uznał za częściowo zasadne. Wiek i sytuacja zdrowotna znacznie ograniczają jego konkurencyjność na rynku pracy. Z tej przyczyny sąd uznał, że wnioskodawca nie jest w stanie zarówno obecnie jak i w przyszłości spłacić całości swojego zadłużenia. Jednak umorzenie tego zadłużenia stanowiłoby premiowanie negatywnej postawy jaką on prezentował i w efekcie akceptację sytuacji w której zobowiązany do alimentacji uchylał się od realizacji tego obowiązku. Dlatego, według sądu pierwszej instancji, sytuacja zdrowotna wnioskodawcy stanowi szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający na umorzenie części jego zadłużenia. Wielkość tej części sąd określił na 32 176,93 zł. a w pozostałej części odwołanie oddalił jako bezzasadne.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł pozwany organ rentowy zaskarżając rozstrzygnięcie zawarte w jego pkt. I i wnosząc o jego zmianę przez oddalenie odwołania.

Skarżący zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego – przepisu art. 68 ust.1 w zw. z art.63 ust.3 i ust.4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych przez ich niewłaściwe zastosowanie,
- naruszenie prawa procesowego – przepisu art. 233 § 1 kpc przez przekroczenie wyrażonej w nim zasady swobodnej oceny dowodów, oraz
- sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że A. K. znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji zdrowotnej i materialnej co stanowi podstawę do umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w kwocie 32 176,93 zł.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, że mimo choroby psychicznej wnioskodawca jest w stanie prowadzić działalność rolniczą i w związku z tym pozbawia się wypłaty renty rolniczej w pełnej wysokości. Umarzając tak znaczną część zobowiązania wnioskodawcy sąd bezkrytycznie ocenił materiał dowodowy i w efekcie zaakceptował negatywną postawę wnioskodawcy jaką ten przejawiał uchylając się od płatności alimentów. W ocenie skarżącego nie zaistniały ustawowe przesłanki pozwalające na umorzenie zobowiązania wnioskodawcy, nawet w części.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje: ferując zaskarżony wyrok Sąd Okręgowy oparł się na dwóch zasadniczych argumentach. Pierwszy, to sytuacja zdrowotna A. K., a więc jego trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym i w związku z tym niemożność podjęcia zatrudnienia i drugi, to ocena moralna postępowania wnioskodawcy przejawiająca się w uchylaniu się przez niego od wykonywania ciężącego na nim obowiązku

alimentacyjnego. W tej drugiej sytuacji umorzenie należności pozwanego jakie ma on w stosunku do A. K. byłoby w ocenie sądu pierwszej instancji premiowaniem jego niewłaściwej postawy.

Już w tym miejscu należy zauważyć, że ten ostatni argument Sądu Okręgowego jest całkowicie pozaustawowy. Przepis art. 68 ust.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U z 2006 r. Nr 139, poz. 992) jako przesłanki umorzenia należności, rozłożenia ich spłaty na raty lub odroczenia terminu płatności wymienia jedynie szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z tego tytułu. A zatem postawa moralna osób zobowiązanych do alimentacji nie ma żadnego znaczenia przy ocenie czy zaistniały przesłanki wskazywane w wyżej wymienionym przepisie. Dla wypowiedzenia się w przedmiocie zasadności apelacji powyższe rozważania nie są przydatne bo sąd pierwszej instancji użył omawianego argumentu oddalając w części odwołanie wnioskodawcy i zaskarżony wyrok w tej części stał się prawomocny. Należy jednak o tym wspomnieć chociażby w celach szkoleniowych.

Apelujący kwestionuje poprawność wykładni cytowanego wyżej przepisu jaką posłużył się sąd pierwszej instancji uwzględniając częściowo odwołanie, a w szczególności odnoszącą się do interpretacji ustawowego określenia „szczególnie uzasadnione przypadki”.

W orzecznictwie sądowym za ukształtowany należy uznać pogląd, że szczególnie uzasadnione przypadki i okoliczności, to sytuacje nadzwyczajne, których wystąpienie jest niezależne od zobowiązanego a w których następstwie jego sytuacja ulega aż takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie spłacić swoich zobowiązań i ponadto nie ma perspektywy jej poprawy w przyszłości. Zobowiązany do zwrotu należności posiadający majątek nie powinien być premiowany ich umorzeniem (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 sierpnia 2008 r. I UK 359/07 – OSNPUSiSP z 2010 r. Nr 1-2, poz. 18, z dnia 3 lutego 2010 r. I UK 270/09 – LEX 585729, z dnia 10 września 2010 r. I UK 119/10 – LEX 686798, z dnia 24 lutego 2012 r. II UK 133/11 – LEX 1168184 oraz wyroki Sądów Apelacyjnych: w K. z dnia 17 kwietnia 2007 r. III AUa 336/06 - LEX 446757, w K. z dnia 22 sierpnia 2012 r. III AUa 307/12 – LEX 1216316, we W. z dnia 31 maja 2012 r. III AUa 340/12 – LEX 1171365). Pogląd taki podziela także Sąd Apelacyjny w Lublinie i stosuje go w swojej praktyce orzeczniczej.

W świetle prawidłowych ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji jest oczywiste, że sytuacja wnioskodawcy: materialna, zdrowotna i rodzinna powyższym wymogom w żaden sposób nie odpowiada. A. K. nie ma nikogo na utrzymaniu i jest właścicielem nieruchomości rolnych o powierzchni 4,40 ha do których, jak wynika z pisma pozwanego (kopia k.5 akt sprawy) została wszczęta egzekucja. Owszem, jego sytuacja zdrowotna jest trudna ale skoro posiada majątek z którego jest możliwe zaspokojenie należności pozwanego to brak jest podstaw do umorzenia tych należności. Trafny jest także argument apelującego, że wyzbyciu się nieruchomości rolnych wnioskodawca nabędzie uprawnienie do wypłaty renty rolniczej w pełnej wysokości. W końcu zwrócić też należy uwagę na fakt, że w odwołaniu sam wnioskodawca nie wnosił już o umorzenie należności ale o ich rozłożenie na raty w wysokościach uwzględniających jego obecną sytuację materialną. Umorzenie należności powinno nastąpić, oczywiście przy zaistnieniu przesłanek ustawowych, w ostatniej kolejności, po wyczerpaniu możliwości rozłożenia jej spłaty na raty lub po odroczeniu terminu płatności tej należności.

Dlatego należało ocenić zarzuty apelacji i jej wniosek jako uzasadnione co powoduje, że apelacji pozwanego nie można odmówić słuszności.

W tej sytuacji orzekając reformatoryjnie należało zmienić wyrok Sądu Okręgowego w zaskarżonej części przez oddalenie odwołania A. K..

Z tych zatem względów i z mocy art. 386 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.